

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ

-1-

Püf Nokta

Türkler Müslüman olduktan sonra kendi kültürlerini koruyarak İslam kültürüyle birleştirmiştir.

→ Karahanlılar

→ Gızeliler

→ Büyük Selçuklular

} İlk Müslüman Türk devletleridir.

- Türklerin, İslamiyet'i kabul etmesi, sosyal ve kültürel hayatta büyük değişimlere yol açmıştır.
- Bu döneme ait mimari eserler, sanat gelişmeleri ve yazılı eserler, günümüz kültürünün temelini oluşturmuştur.

Karahanlıların

Yıkılışı:

- Karahanlılar
 - Taht kavgaları nedeniyle
 - Doğu ve Batı Karahanlılar olarak ikiye ayrılmıştır.
- 1212 yılında yıkılmıştır.

KARAHANLILAR (840-1212)

Kuruluş Yeri: Türkistan

Merkez: Balasagun

Kurucu Türk Boyları: Karluk, Yağma ve Gıgil

Bilinen İlk Hükümdarı: Bilge Kül Kadir Han

→ Satuk Buğra Han'ın İslamiyet'i kabul etmesiyle **Karahanlılar** ilk Müslüman Türk devleti olmuştur.

Bu olayla birlikte;

ser-e-ogretmenim

- İslamiyet, Maveraünnehir ve Türkistan'da hızla yayıldı.
- Semerkant, Buhara ve Kaşgar, İslam dünyasının önemli bilim ve kültür merkezleri haline gelmiştir.

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ

-1-

Püf Nokta

Türkler Müslüman olduktan sonra kendi kültürlerini koruyarak İslam kültürüyle birleştirmiştir.

→ Karahanlılar

→ Gızeliler

→ Büyük Selçuklular

} İlk Müslüman Türk devletleridir.

- Türklerin, İslamiyet'i kabul etmesi, sosyal ve kültürel hayatta büyük değişimlere yol açmıştır.
- Bu döneme ait mimari eserler, sanat gelişmeleri ve yazılı eserler, günümüz kültürünün temelini oluşturmuştur.

Karahanlıların

Yıkılışı:

- Karahanlılar
 - Taht kavgaları nedeniyle
 - Doğu ve Batı Karahanlılar olarak ikiye ayrılmıştır.
- 1212 yılında yıkılmıştır.

KARAHANLILAR (840-1212)

Kuruluş Yeri: Türkistan

Merkez: Balasagun

Kurucu Türk Boyları: Karluk, Yağma ve Gıgil

Bilinen İlk Hükümdarı: Bilge Kül Kadir Han

→ Satuk Buğra Han'ın İslamiyet'i kabul etmesiyle **Karahanlılar** ilk Müslüman Türk devleti olmuştur.

Bu olayla birlikte;

- İslamiyet, Maveraünnehir ve Türkistan'da hızla yayıldı.
- Semerkant, Buhara ve Kaşgar, İslam dünyasının önemli bilim ve kültür merkezleri haline gelmiştir.

Püf Noktası:

Kaşgarlı Mahmut'un çizdiği harita, Türklerin 11. yüzyılda dünyanın yuvarlak olduğunu bildiğini göstermektedir.

Sosyal ve Ekonomik Yapı**Türkistan**

- Geniş topraklara sahiptir.
- Eski çağlardan beri kahramanlar yurdu olarak bilinir.
- Halk göçebe dir.
- Hayvancılıkla uğraşmaktadır.

**Kaşgarlı Mahmud
Divânü Lügati't-Türk**

- ▶ Eserde tarihteki ilk **Türk dünya haritası** bulunur.
- ▶ Harita daire şeklinde çizilmiştir.
 - **Haritada:**
 - ➔ Türk boylarının yaşadığı yerler
 - ➔ Türklerle ilişkili yabancı toplumlar ve ülkeler gösterilmiştir.
 - Ayrıca **On İki Hayvanlı Türk Takvimi** hakkında bilgiler verilmiştir.

Sare-öğretmenim

**Yusuf Has Hâcib
Kutadgu Bilig**

- Eser devlet yönetimi ve toplum düzeni ile ilgili bilgiler verilmektedir.
- **Bu eserde:**
 - ➔ Kut anlayışının İslamiyet'ten sonra da devam ettiği vurgulanmaktadır.
 - ➔ Yöneticilerin halka, halkın da yöneticilere karşı sorumlulukları olduğu vurgulanmaktadır.

Püf Noktası:

Kaşgarlı Mahmut'un çizdiği harita, Türklerin 11. yüzyılda dünyanın yuvarlak olduğunu bildiğini göstermektedir.

**Sosyal
ve
Ekonomik
Yapı****Türkistan**

- Geniş topraklara sahiptir.
- Eski çağlardan beri kahramanlar yurdu olarak bilinir.
- Halk göçebe dir.
- Hayvancılıkla uğraşmaktadır.

**Kaşgarlı Mahmud
Divânü Lügati't-Türk**

- ▶ Eserde tarihteki ilk **Türk dünya haritası** bulunur.
- ▶ Harita daire şeklinde çizilmiştir.
 - **Haritada:**
 - ➔ Türk boylarının yaşadığı yerler
 - ➔ Türklerle ilişkili yabancı toplumlar ve ülkeler gösterilmiştir.
 - Ayrıca **On İki Hayvanlı Türk Takvimi** hakkında bilgiler verilmiştir.

**Yusuf Has Hâcib
Kutadgu Bilig**

- Eser devlet yönetimi ve toplum düzeni ile ilgili bilgiler verilmektedir.
- **Bu eserde:**
 - ➔ Kut anlayışının İslamiyet'ten sonra da devam ettiği vurgulanmaktadır.
 - ➔ Yöneticilerin halka, halkın da yöneticilere karşı sorumlulukları olduğu vurgulanmaktadır.

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ -3-

* Devletin adı başkent olan Gazne şehrinde gelmektedir.

Gazneliler Döneminde

Gazneli hükümdarlar

- Şairleri
- Alimleri
- Bilim insanlarını

saraylarına çağırılmışlar ve çalışmalarını desteklemişlerdir.

Söze-öğretmenim

* Gaznelilerden günümüze bıraktıkları eserlerden çok azı kalmıştır.

GAZNELİLER (963-1187)

Kurucusu : Alp Tigin

Başkent : Gazne

Kuruluş Yeri : Afganistan

En Güçlü Dönem

- Gazneliler en geniş sınırlarına Gazneli Mahmud döneminde ulaşmıştır.
- Sultan ünvanını kullanan ilk Türk hükümdarı Gazneli Mahmud'dur.

- Gazneli Mahmud Hindistan'a 17 kez sefer düzenlemiştir. Bu seferler sayesinde

* İslamiyet Hindistan'da yayılmıştır.

- Gazneli Mahmud, dönemin önemli bilim insanlarından **Biruni'yi** sarayına çağırarak ve çalışmalarını desteklemiştir.

Gaznelilerin Yıkılışı

Gazneli Mahmud'dan sonra tahta geçen oğlu Mesut, Selauklularla mücadele etmiştir.

- ⇒ 1040 yılında gerçekleşen Dandanakan Savaşı Selaukluların zaferiyle sonuçlandı.
- ⇒ Zayıflayan Gazneliler 1187 yılında yıkıldı.

İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ -3-

* Devletin adı başkent olan Gazne şehrinde gelmektedir.

Gazneliler Döneminde

Gazneli hükümdarlar

- Şairleri
- Alimleri
- Bilim insanlarını

saraylarına çağırılmışlar ve çalışmalarını desteklemişlerdir.

* Gaznelilerden günümüze inşa ettikleri eserlerden çok azı kalmıştır.

GAZNELİLER (963-1187)

Kurucusu : Alp Tigin

Başkent : Gazne

Kuruluş Yeri : Afganistan

En Güçlü Dönem

- Gazneliler en geniş sınırlarına Gazneli Mahmud döneminde ulaşmıştır.
- Sultan ünvanını kullanan ilk Türk hükümdarı Gazneli Mahmud'dur.
- Gazneli Mahmud Hindistan'a 17 kez sefer düzenlemiştir. Bu seferler sayesinde * İslamiyet Hindistan'da yayılmıştır.
- Gazneli Mahmud, dönemin önemli bilim insanlarından **Biruni'yi** sarayına çağırması ve çalışmalarını desteklemiştir.

Gaznelilerin Yıkılışı

Gazneli Mahmud'dan sonra tahta geçen oğlu Mesut, Selauklularla mücadele etmiştir.

- ⇒ 1040 yılında gerçekleşen Dandanakan Savaşı Selaukluların zaferiyle sonuçlandı.
- ⇒ Zayıflayan Gazneliler 1187 yılında yıkıldı.

Kuruluş sonrasında
Selauklular;
Merv, Dandanakan,
Semerkant, Buhara,
Nisabur, Rey ve
cevrelerine hakim
olmuştur.

İslamiyet'in Yayılmasıyla:

- Camiler ve mes-
citler yapılmıştır.
- Medreseler,
ribatlar ve zavi-
yeler kurulmuştur.
- Vakıflar kurul-
muştur.
- Âlimlerin sayısı
artmıştır.
- Âlimler, İslam
hukuku, hadis ve
temel dini bilgi-
konularında eser-
ler yazmıştır.

BÜYÜK SELGUKLULAR (1040-1157)

Devletin Kuruluşu

- Devlet adını Tuğrul Bey'in dedesi Selauk Bey'den almıştır.

Kurucusu: Tuğrul Bey

Kuruluğu Savaşı: Gazneliler ile yapılan Dandanakan Savaşı'dır. (1040)

► Selauklular doğuya ve batıya doğru (Türkistan'da) hızla yayılmış, güçlü orduları sayesinde kimsenin saldırıya cesaret edemeyeceği bir devlet haline gelmiştir.

Tuğrul Bey Dönemi

- Selauklular hakimiyeti, İran ve Suriye'nin büyük bir bölümüne yayılmıştır.
- Türkistan'dan gelen göçler sonucunda yeni bir yurt arayışı başlamıştır.
- Anadolu yeni hedef olarak belirlenmiştir.

Pasinler Savaşı (1048)

► Büyük Selauklular ile Bizans arasında yapılmıştır.

Savaş - Öğretmenim

► Savaşı Selauklular kazanmıştır.

Önemi: Selaukluların Doğu Roma (Bizans) karşısında kazandığı ilk büyük zaferdir.

Kuruluş sonrasında
Selauklular;
Merv, Dandanakan,
Semerkant, Buhara,
Nisabur, Rey ve
cevrelerine hakim
olmuştur.

İslamiyet'in Yayılmasıyla:

- Camiler ve mes-
citler yapılmıştır.
- Medreseler,
ribatlar ve zavi-
yeler kurulmuştur.
- Vakıflar kurul-
muştur.
- Âlimlerin sayısı
artmıştır.
- Âlimler, İslam
hukuku, hadis ve
temel dini bilgi-
konularında eser-
ler yazmıştır.

BÜYÜK SELGUKLULAR (1040-1157)

Devletin Kuruluşu

- Devlet adını Tuğrul Bey'in dedesi Selauk Bey'den almıştır.

Kurucusu: Tuğrul Bey

Kuruluğu Savaşı: Gazneliler ile yapılan Dandanakan Savaşı'dır. (1040)

► Selauklular doğuya ve batıya doğru (Türkistan'da) hızla yayılmış, güçlü orduları sayesinde kimsenin saldırıya cesaret edemeyeceği bir devlet haline gelmiştir.

Tuğrul Bey Dönemi

- Selauklu hakimiyeti, İran ve Suriye'nin büyük bir bölümüne yayılmıştır.
- Türkistan'dan gelen göçler sonucunda yeni bir yurt arayışı başlamıştır.
- Anadolu yeni hedef olarak belirlenmiştir.

Pasinler Savaşı (1048)

► Büyük Selauklular ile Bizans arasında yapılmıştır.

► Savaşı Selauklular kazanmıştır.

Önemi: Selaukluların Doğu Roma (Bizans) karşısında kazandığı ilk büyük zaferdir.

Püf noktası

Malazgirt Savaşı ile "Anadolü'nün kapıları Türk- lere açılmıştır." Türkler bu savaşla Anadolü'ye yerleşmeye başlamıştır.

Selauklulara Ait Eserler

- Gümüştekin Medresesi (Suriye)
- Menucehr Camii (Kors)
- Hoca Nazar Kervansarayı (Liron)
- Halep Kalesi (Suriye)

BÜYÜK SELGUKLULAR**Alparslan Dönemi ve Malazgirt Savaşı (1071)**

Sultan Alparslan döneminde Anadolu fetihleri hızlanmıştır.

1071 Malazgirt Savaşı

- Büyük Selauklular ile Bizans (Doğu Roma) imparatorluğu arasında gerçekleşen savaşı;
- * Selauklular kazandı.
- ⇒ Bu zaferle Türkler kitleler halinde Anadolü'ye yerleşmeye başlamıştır.

sare-öğretmenim

Melikşah Dönemi

- Büyük Selauklular, Melikşah zamanında en parlak dönemini yaşamıştır.
- Nizamülmülk dönemin ünlü veziridir.
- * Nizamülmülk'ün katkılarıyla yapılan Nizamiye Medreseleri dönemin önemli eğitim kurumlarıdır.

Büyük Selaukluların Yıkılışı

- Melikşah'tan sonra oğulları arasında taht kavgaları yaşanmaya başladı. Devlet giderek zayıfladı. Sultan Sencer'in ölümünden sonra yıkıldı. (1157)

Püf noktası

Malazgirt Savaşı ile "Anadolü'nün kapıları Türk- lere açılmıştır." Türkler bu savaşla Ana- dolü'ye yerleş- meye başlamış- tır.

Selauklulara Ait Eserler

- Gümüştekin Medresesi (Suriye)
- Menucehr Camii (Kors)
- Hoca Nazar Kervansarayı (Liron)
- Halep Kalesi (Suriye)

BÜYÜK SELGUKLULAR**Alparslan Dönemi ve Malazgirt Savaşı (1071)**

Sultan Alparslan döneminde Anadolu fetihleri hızlanmıştır.

• 1071 Malazgirt Savaşı

- Büyük Selauklular ile Bizans (Doğu Roma) imparatorluğu arasında gerçekleşen savaşı;
- * Selauklular kazandı.

⇒ Bu zaferle Türkler kitleler halinde Anadolu'ya yerleşmeye başlamıştır.

Melikşah Dönemi

- Büyük Selauklular, Melikşah zamanında en parlak dönemini yaşamıştır.
- Nizamülmülk dönemin ünlü veziridir.
- * Nizamülmülk'ün katkılarıyla yapılan Nizamiye Medreseleri dönemin önemli eğitim kurumlarıdır.

Büyük Selaukluların Yıkılışı

- Melikşah'tan sonra oğulları arasında taht kavgaları yaşanmaya başladı. Devlet giderek zayıfladı. Sultan Sencer'in ölümünden sonra yıkıldı. (1157)